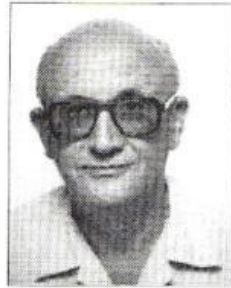

ליפשיץ גד

כינוי: מקס

יליד 1926, גרמניה, עלה לארץ ב-1938 בגיל 12

התגייס לפלי"ם ב-1945

ה ע ס נ ה ר י ס ' O

טרמפ אצל קצין בריטי והגענו לאיסמעליה ומשם לפלוגת הובלת המים הישראלית בפנרה על גדות תעלת סואץ. משם עם אלכס שור לוויולה, מלאת פשפשים באלכסנדריה, בה המתנו לספינה שהיתה אמורה להוביל אותנו לאיטליה. הפלגנו כנוסעי סיפון על הספינה הקטנה "דורית" לוונציה. בהגיענו, הלשין עלינו טבח הספינה לאנגלים, אבל הצלחנו להתחמק ולהגיע למילנו, לפני בוא המשטרה הצבאית הבריטית.

איטליה

פעילות הבריחה והעלייה מאיטליה היתה כבר מאורגנת היטב ע"י "המוסד", חיילינו ביחידות השונות בצבא הבריטי, הבריגדה (ה-TTG) והפלי"ם, בניצוחם של יהודה ארזי ועדה סירני. הייתי מלא התפעלות מארגון התובלה של אנשים, מזון, דלק ומצרכים אחרים למחנות המעפילים, ומרשת הקשר "גדעון".

בשנה הראשונה לשהותי באיטליה הייתי בעיקר ב"א" (מג'נטה) וב-"מרים", הוויולה בתרמה-די-מירדולו" (סנט אנג'לו), בסביבת מילנו. שם בנינו משדרים לאניות, עסקנו ברכש מקלטים וחלקים אלקטרוניים מהצבא האיטלקי ומעורפי הצבא האמריקאי יחד עם רני רובינשטיין, לובקה ואחר כך גם עם גד "הרזה", הוא גד לוי-מינצ'י. ב-1947 עזרתי בנייהול מחנה העולים בבאקולי, וילה יפהפייה ע"י נפולי. משם עברתי ל"עקבה" מחנה ליד בארי. העברתי, בין היתר, קורס טכני לגדעונים. כמו-כן לקחתי חלק בהעלאת מעפילים באמצעות חבלים מהחוף, דרך הים הרדוד ועד לאניות, בעקב של איטליה, במיטפונטה ליד טארנטו.

בהגיע ה"אקסודוס" לראשונה לנמל גינואה, עליתי לבדוק את ציוד הקשר שלה, ומצאתי לשמחתי שהגדעוני הוא חברי לספסל הלימודים בברלין ב-1938, מקס כהן, שהיה בוגרי קורס גדעונים במרסייל.

פעילותי כטכנאי ובמשימות אחרות גרמה לי סיפוק עצום. הרגשתי שאני מביא תועלת לעמי. המפגשים הראשונים

עליתי עם הורי לא היתה עליה ציונית. לא ידענו עברית וגם לא היה לנו כל רקע ציוני. מיד הוכנסתי לבית ספר, למדתי עברית, והפכתי מהר מאוד "פטריוט", וזאת בגלל השפעות התקופה של שלהי מלחמת העולם, הספר הלבן, המאורעות, וכמובן החינוך הציוני-סוציאליסטי ב"השומר הצעיר". אני זוכר בגאווה את אבי מטפס עם רובה על גג ביתנו, בנוה שאנן, לעמדת שמירה, עם זרקור, לגלות ולמנוע התקפות ערבים, ואת אמי מביאה לו מזון ומשקה. כמו כל יתר חברי, התגייסתי לגדנ"ע, למדתי א"ש, לירות ברובה ובאקדחים, העברתי קשר בין עמדות השמירה וסיימתי קורס מכ"ם. בחופשות היינו עושים מסעות להכרת הארץ ו/או היינו יוצאים למחנות עבודה בקיבוצים. בין 45-1941 למדתי בבה"ס הימי במגמת אלחוט. בשנת הלימוד האחרונה נתנו לנו לבחור בין גיוס לצבא הבריטי או לפלוגה הימית של הפלמ"ח. כל הכיתה, למעט אחדים, בחרה בפלי"ם.

פעילות בתקופת ההעפלה

מיד לאחר בחינות הגמר, ב-1945, גויסנו והקמנו מחנה בעין הים. למחיתנו עבדנו במפעלי המלח בעתלית ועסקנו בספורט. משם התפזרנו, השייטים והמכונאים למחנות הפלוגה הימית והאלחוטאים, ואני ביניהם, להשתלמות באלונים (המפקד היה אברהם "ברד") בתום ההשתלמות פוזרנו לעבודה מעשית בין תחנות רשת "תמר" של הפלמ"ח. אני הגעתי למטה הגדוד השלישי באשדות-יעקב להפעלת התחנה כמתלמד אצל חנה סירני. כעבור כמה זמן עברתי גם קורס מזכירים ברמת-ישי של היום ומוניתית למזכיר פלוגה ז', שהמטה שלה היה בשריד.

(המ"פ: יוחנן זינגר). פלוגה ז' כללה אז מחלקת טייסים בנען, מחלקה ערבית בעין החושר, מחלקת סיירים בשריד ויחידה באילת-השחר שעסקה בהברחת עולים מלבנון. תוך זמן קצר הועברתי חזרה לפל' הימית בשדות-ים. השתתפתי לראשונה בהעברת עולים מהספינות, בתוך המים עם חבלים ואו סירות, וכן באבטחת אתרי ההעפלה.

בתחילת 1946 יואש צידון ואני יצאנו למצרים ע"מ להגיע משם לאיטליה. מחופשים במדי הצבא הבריטי - תפסנו

אחרי 1948:

במאי 1948 חזרתי ארצה. התייצבתי כמטה הפלמ"ח בת"א, וקבלתי אקדח ופקודה לעלות לירושלים, בתפקיד קצין קשר. היות ולא ניתן היה להגיע לירושלים, הוצבתי לשרות הימי, לחיפה, הוטל עלי, בין היתר, להכין את מרכז הקשר הבריטי "פל-נורד". צביקה בית-דין מונה למפקד המעבדה בחיפה, שמוקמה בבניין ליד תחנת אגד הישנה. אני מונתי לסגנו. גם גד "הרוזה" הגיע לעבוד אתנו.

בתקופה זאת התחלתי את למודיי בהנדסת רדיו, ואחרי 7 שנים מיגעות עמדתי בהצלחה בבחינות.

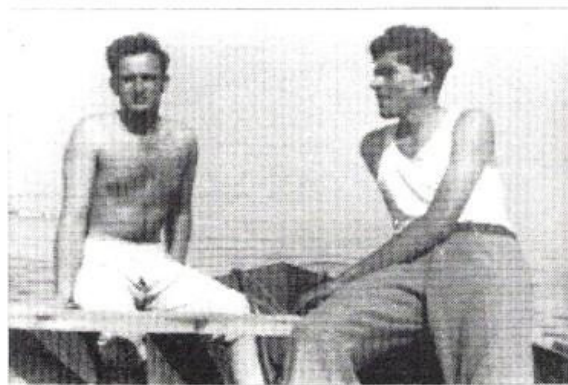
הסגנון הצבאי לא מצא חן בעיני ולכן השתחררתי בין הראשונים. הועסקתי כאזרח כמדריך רדיו בבה"ד 1 של חיל האוויר אצל אברהם ליכובסקי. ב-1951 הצטרפתי ל"אלחוט-ים", שמנהלה היה צביקה בית-דין, וזאת לאחר השתלמויות בנושאי מכשור ניווט ימי באנגליה ובלגיה.

באלחוט-ים שמשתי כמנהל טכני.

ב-1952 התחתנתי, ונולדו לנו שני בנים.

אחרי מלחמת ששת הימים ב-1967 צביקה ואני הקמנו חברה משלנו, את "גדעון אלקטרוניקה" שעסקה, כמו "אלחוט-ים" במתן שרותי אלקטרוניקה ימיים. בין היתר השתתפנו כמודרים (עם מכשור מיקום מדויק) בסקר נפט סביב חופי הארץ, כולל כל חופי סיני, עם המכון לחקר הימים, בהנהלת יוחאי בן-נון.

בין השנים 1972-1974 עברתי כמנהל השרות בארץ ובחו"ל בחב' אלסינט. ואז עזבתי את מקצוע האלקטרוניקה ועברתי לניהול מפעלים גדולים. בין 1974 ל-1978 הייתי מנכ"ל "מפעלי סוכר", עפולה ומ-1978 ל-1988 מנהל מחלבת תל-יוסף. מ-1988 עד פרישתי עברתי במרכז תנובה.

עם פליטי השואה גרמו לי למבוכה. שאלתי שוב ושוב את עצמי איך זה אני ניצלתי רק במקרה מתלאותיהם ואסונם. כמה קרוב הייתי להיות אחד מהם, ניצול ופליט, ואף גרוע מה, אולי אף לא הייתי בין החיים.

החדשות מן הארץ היו קשות. רציתי לחזור הביתה ובקשתי לחזור כגדעוני באניית מעפילים. ואכן בסוף 1947 נשלחתי לוונציה לאנייה הגדולה "פן-קרסנט", היא "עצמאות". אולם הבריטים חיבלו בה, ורק אחרי ביצוע תיקונים הפלגנו משם לקונסטנצה. המפקד היה ברצ'ק מגן, ועמנו מלווים נוספים מהפלי"ם, צעירים אמריקאים וחיים גולדיס ז"ל, אף הוא גדעוני (נפל במלחמת העצמאות).

רומניה

בקונסטנצה הכנו את ה"עצמאות" ואת אניית האחות "פן-יורק", היא "קיבוץ גלויות" לקליטת העולים. תפקידי היה להתקין את מערכות הכריזה, שרכשנו באיטליה ולהפוך את משרדי המורס שבאנייה גם לטלפוניה, כדי לאפשר שידורי-קול במרחב במלחמת התעמולה לכשיידרש. ב-29 בנובמבר 1947 חגגנו יחד עם חיילים רוסיים את החלטת האו"ם לחלוקת הארץ והקמת המדינה. בערך 3 חודשים עגנו בקונסטנצה להכנת האניות. משם הפלגנו לנמל בורגס בבולגריה לקליטת המעפילים. העלאת כ-15,000 איש לשתי האניות היתה מבצע מרשים וחוויה בלתי נשכחת. בדומה לכנסתנו לנמל קונסטנצה גם ביציאה מבורגס היינו צריכים להיזהר ממוקשים. מן העבר השני של הדרדנלים כבר חתה לנו שיטת הצי הבריטי, שלוותה אותנו כל הדרך. בהתאם לפקודות מהארץ, לא התנגדנו לאנגלים והפנינו את האניות לפמגוסטה, קפריסין.

קפריסין

אחרי ירידת המעפילים והמלווים, נשארתי כאיש צוות על האנייה. (שתי האניות עגנו במפרץ ליד פמגוסטה). למרות נוכחות מחלקת חיילים על סיפון 2 האניות, הצלחתי למתוח אנטנה בחבל כביסה, ולהקים קשר עם הארץ ועם התחנה במחנות. בהיותי חופשי יכולתי "לטייל" מסביב לגדרות המחנות ולבדוק את היציאות של המנהרות שנחפרו. מנהרות אלה שמשו להוצאה והכנסה של מלווי ואנשי פלמ"ח וכן ציוד. ע"מ להשתתף בחתונה בתוך המחנה של גד הילב, רב חובלה של "קיבוץ גלויות" (או אולי זאת היתה של וורנר סלומון), זחלתי גם אני דרך המנהרה.

בקשר האלחוטי עם הארץ ביקשנו כסף לרכישת נשק מהצבא הבריטי. הכסף וגם יוסקה הגיעו מהארץ, אבל למגינת ליבנו העסקה לא יצאה לפועל.